

TUSARNIAANERMUT AKISSUT, Nuuk, 17022021:

KUANNERSUARNI AATSITASSARSIORNIARLUNI SULINIUTEQARNERUP KALAALLIT NUNAANNI AVATANGIISIT, DEMOKRATII PISUUSSUTILLU UUMASSUSILLIT NAVIANARTORSIORTISSAVAI

Avatangiisinut Sunniutaasussanik Nalilersuinermi (ASN) nalunaarusiaq akuerineqassappat Aatsitassanut inatsimmi avatangiisit illersorneqarnissaannik piunasaqaatit qaffasissut innuttaasullu aalajangeeqataanissaannik siunertarineqartut atuutsinneqarnavianngillat. Tamanna Kalaallit Nunaanni inuiaqatigiinnut nunanullu allanut avatangiisivut nunatsinnilu demokratiip, pisuussutillu uumassusillit illersorneqannginnerannik isumaqalersitsissaq.

Matumani innuttaasut arlaliuvugut, Kuannersuit aatsitassarsiorfittut aallartinnissaanut sakkortuumik akerliusut. Greenland Minerals A/S-ip ASN-itut nalunaarusiaa kiisalu National Center For Miljø og Energip (DCE-p) Pinngortitaleriffiullu (GN) attuumassuteqanngitsutut inissisimallutik, ilisimasalittut oqaaseqaataat tusarniaanermullu atatillugu akissuteqaasiaat atuarsimavavut. Tamatumalu saniatigut aamma tusagassiutitigut tusarniaanerup ingerlanneqarnera malinnaaffigaarput.

Misigisimavugut avatangiisit illersorneqarnissaasa pitsaanerpaaffissaaniinnissaannik, inuiaqatigiinnik paasititsiniaanerup pitsaanerpaaffissaaniinnissaannik, innuttaasullu akuutinneqarnissaasa, sapinngisamik qaffasinnerpaanissaannik anguniagaqarluni suliniuteqartoqarsimanngitsoq. Taamaattumik isumaqarpugut Kuannersuarni aatsitassarsiorniarluni suliniuteqarneq maannangaq unitsinneqartariaqartoq. Kalaallit Nunaanni avatangiisit, Kalaallit Nunaanni demokrati, Kalaallit Nunaanni pisuussutit uumassusillit pillugit.

Ajornartorsiummi qitiusoq tassaavoq, Kuannersuit pinngoqqaatinik pioreersunik makkuninnga akoqarmat; soorlu flour, saffiugassat oqimaatsut, uran thoriumilu. Pinngoqqaatillu tamakku akuitsuullutik inuit peqqissusaannut uloriarnartorujussuupput avatangiisinullu annertuumik innarliisinnaallutik. Kuannersuarni aatsitassarsiorneq, allaat saffiugassanik akuaiaffeqanngikkaluarpulluunniit, avatangiisinik mingutsissisussaavoq.

AATSITASSANUT INATSIMMI AATSITASSARSIORNERMI TUNNGAVIUSUT MARLUK MALINNEQARNISSAAT NALUNAARUTIGINEQARPOQ

Siulleq tassaavoq BAT (Bedst tilgængelige teknologi), tassa teknologiiip pitsaanerpaap atorineqarnissaannik nalunaarut. Tullia tassa BEP (Miljø-mæssig bedste metode) BET (Miljø-mæssig bedste metode) tassa avatangiisit illersornissaat anguniarlugu naleqqunnerpaaq atorlugu suleriuseqarnissamik nalunaarut. BAT-imi BET-imilu avatangiisit illersorneqarnissaat sapinngisamillu annertunerpaamik avatangiisinik innarlitsaaliuinissaq siunertarineqarput.

AATSITASSAANUT INATSIMMI PIUNASAQAATAASOQ, TASSA AVATANGIISIT PITSAANERPAAMIK ILLERSORNEQARNISSAAT, GREENLAND MINERALS A/S-IMIT SIUNERTARINEQANNGILAQ

Greenland Minerals A/S-ip ASN-imik nalunaarusiaa DCE/GN-illu ilisimasalittut attuumassuteqanngitsutut naliliinera tunngavigalugit isumaqarpugut Kuannersuarni aatsitassarsiornerisami teknologiip pitsaanerpaap atornerqartussaana, avatangiisillu sapinngisamik annertunerpaamik innarlitsaaliorneqarnissaat naammaginatumi malinneqanngitsut. Makkua assersuutigerusuppavut:

- Aatsitassaqaarfik pinngoqqaatinik pioreersunik annertuumik makuninnga akoqarpoq, soorlu flour, saffiugassat oqimaatsut, uran thoriumilu. Siusinnerusukkut misissuinerit takutippaat qaarsoqarfiup aatsitassaqaarfia quppaqartitertoq. Taamaakkaluartorli aatsitassaqaarfimmit erngup akuiaanermi atornerqartup, quppatigut aniasoqannginnissaanik anguniagaqarluni aatsitassarsiorfiup pakkersimaarutaasinnaasunik suliniuteqarniarnera nalileruminaappoq. Taamaattumik aatsitassaqaarfimmi avatangiisit sunnerneqarsinnaanerata nalileruminaappoq.
- Ukiuni siullerni pingasuni imermik Sali
- nneqanngitsumik ujaqqanik aatsitassartaqanngitsunik toqqorsivimmiit Sermillip kangerluanut kuutsitsisoqarnissaa, pinngortitap pitsaanerpaamik illersorneqarnissaa anguniarlugu nalunaarummut (BEP-mut) naapertuinerunngilaq.
- Ukiuni 37-ni imermik akuiaavimmi atornerqartumik, salilluarneqarsimannngitsumik Tatsimut kuutsitsinissaq avatangiisit illersornissaat anguniarlugu naleqqunnerpaaq atorlugu suleriuseqarnissamik (BEP-mut), teknologiimillu pitsaanerpaamik atuinissamik nalunaarummut (BAT-mut) naapertuinerunngillat.
- Innaallagissiorfik dieseli atorlugu ikummatilik CO₂-mik aniatitsisoq, pitsaanerpaamik teknologiimik atuinissamut piumasaqaammut naapertuinerunngilaq

1) Sooq Greenland Minerals A/S-imit pinngortitamik innarlitsaaliuinissaq qaffasinnerpaaq toqqarneqanngila?

ILISIMASALLIT OQAASEQAATAANNI AMIGAATIT ARLAQARNERARLUGIT INERNINILIISOQARPOQ

Ilisimasallit oqaaseqaasiornerminni sulii annertunerusumik misissuisoqarnissaa teknikkikkullu tutsuiginartunik aaqqiissutissanik uppersarsaasoqarnissaa ujartorpaat, tamannalu siusinnerusukkut DCE-/GN-miit Avatangiisinut Aqutsisoqarfimmut saqqummiunneqarsimavoq. Misissuinissat pisariaqartut ilaat marlussuit tassaapput:

- Tatsip naqqata teknikkikkut aaqqitaasumik membranilersorneqarnissaa teknikkikkut uppersarsarneqarnera amigarpoq, ilimaginngisanillu avatangiisinut sunniuteqarsinnaasunik pisoqarsinnaanerani aarlerinartogartitsilluni. Tatsip naqqata membranilersorneqarluni kuuttussaajunnaarluni suliarineqarnerata attartussusissaa uppersarsaatissaqanngilaq, taamaattumillu avatangiisit qanoq sunnerneqartigisussaanaerat nalileruminaalluni

- Tatsip qaarsoqarfiata kiisalu ujaqqanik aatsitassartaqanngitsunik toqqorsivissap naqqani, erngup ingerlaartarneranik misissuinerit amigaatigineqarneri pissutaallutik, imermik annertuumik mingutsinneqarsimasumik, soorlu pinngoqqaatinik radiuaktiviusunik flourimillu akulimmik aniasoqarsinnaanera, erseqqissumik ilisimaneqanngilaq. Taamaattumik Greenland Minerals A/S-ip avatangiisit annikitsuinnarmik sunnerneqartussaanerannik oqariartuuteqarnera tatiginartinngilarput. Nalornissutit tamakkua piutillugit Greenland Minerals A/S-ip avatangiisit annikitsuinnarmik mingutsinneqartussaanerannik oqariartuuteqarnerat uppernarsarneqarsinnaanngilaq.

Greenland Minerals A/S-ip allaffissorluni nalilersuineri eqqortuunersut uppernarsineqarnissaannut, sumiiffimmut ornigulluni misissuinerit uppernarsaatillu amigaataapput. Taamaattumik paasiuminaatsipparput sooq Naalaackersuisut ASN-imik nalunaarusiaq amigaatilerujussuaq tusarniaassutigissallugu akuerisimaneeraat?

2) Sooq Naalaackersuisut ASN-imik nalunaarusiaq amigaatilerujussuaq tusarniaassutigissallugu akuerisimavaat?

INUIAQATIGIINNUT PAASITITSINIAANERUP AMIGARNERA PEQUTAALLUNI TUSARNIAANEQ PIVIUSORSIORTUMIK TUNNGAVEQANNGILAQ DEMOKRATIILU SANNGIILLISINNEQARLUNI

Aatsitassarsiorfissamut atatillugu tusarniaanermi nalunaarusiat allataasut annertoourujussuupput sorpassuarnik imaqarlutik, teknikimullu tunngasuneri aamma pequtaallutik, innuttaasunut amerlasuunut paasiuminaapput. Tamakku pequtaallutik inuppasuit isummernissaminnut tunuarsimaarrapput. Tamatuma saniatigut inuiaqatigiinni paasititsiniaanermi paasissutissiineq paasiuminarsagaanerusumik suliaasoq, aammalu ilisimasat tunngavigalugit apeqqusiinerusumik oqallinneq amigaataapput. Innuttaasunik ataatsimiisitsinissat ingerlanneqarnissaat tikillugu innuttaasut paasissutissanik paasiuminarsagaanerusunik ujartuigaluarput. Taamaattumik isumaqarpugut innuttaasunik tusarniaanermi apeqqutit akissutillu itinerusut pingaarutillillu itinerusumik sammineqarnissaat ilimagineqarsinnaanngitsoq.

3)Sooq tusarniaaneq sioqqullugu Kuannersuarni suliniutit pillugit susassaqaqatigiit assigiinngitsut, paasiuminartunik apeqqusiisunik, pituttugaanngitsunillu tiguisussanut tulluarsagaasunik paasissutissanik suliaqarsimanngillat? Taamaasiornikkut ilisimasat tunngavigalugit oqallinneq isummernissarlu tusarniaanissamut pilersinneqarsinnaassagaluarpat. Sooq paasissutissiineq innuttaasunillu ataatsimiisitsineq tusarniaanerlu ataatsikkut akulerullugit ingerlanneqarpat?

Tamatta ilisimavarput demokratiskiumik oqaloqatigiinneq pitsaanerpaasartoq innuttaasut namminneerlutik paasissutissanik ujartuineq pisussaaffigigaangassuk, oqaloqatigiinnermilu ilisimasat tunngavigalugit oqaloqataagaangata.

4) Qanoq isilluni innuttaasut suli amerlanerusut namminneerlutik iliiuseqarlutik paasissutissat tunngavigalugit aatsitassarsiorneq pillugu isummernissaminnut kajuminnerulersinneqarsinnaappat?

Aatsitassarsiornermut inatsisit tasanilu maleruaqqusaasut malillugit Naalakkersuisut VVM-mik nalunaarusiap akuerineqarnissaa akisussaaffigaat, tamatumani innuttaasut demokratiskiusumik akuutinneqarsimanissaat tusarniaasoqarsimanissaalu tunngaviususaapput. Tusarniaanerit Naalakkersuisunit malinnaaffigineqanngimmata inuit oqartussaaqaataanerat ulorianartorsiortutut isigaarput. Naalakkersuisut tusarniaanermi peqataannginnissamik aaliangernerat demokratiskiusumik ingerlaaseqarnermi tunngaviusunik suussupaginninnertut isigaarput.

Demokratiimi tassaavoq ataatsimoorluta iliuutsitsinniittoq, inuit ataasiakkaat isumaannik ataqqinniffiusoq, demokratiimilu oqaloqatigiinneq sakkugaarput.

Naalakkersuisut tusarniaanermik ataatsimiisitsinerni siullerni najuullutik internetsikkulluunniit attaveqaatitigut peqataallutik ataatsimeeqqataannginnerat, demokratii tunngavigalugu oqaloqatigiinnissamik soqutigisaqannginnerattut, demokratiskiusumillu ingerlaaseqarnermik akuersaannginnerattut isigaavut.

Qinikkavut taakkuupput demokratiskiusumik ingerlaaseqarnitta ersiutai, kisianni aatsitassarsiornermik inatsisip aalajangerpaa innuttaasut aaliangiinermi peqataatinneqartussaanerat. Taamaattumik isumaqarpugut tusarniaalluni ataatsimiinnerni Naalakkersuisut peqataasariaqartut. Demokratii peqqinnartumik atorineqassappat innuttaasut akuutinneqarnissaannik piumasaqaat pimooruttariaqarpoq.

- 5) **Siunissami qanoq isilluta qulakkeersinnaavarput Naalakkersuisut, inatsisitigut piumasaqaataasunik aatsitassarsiorneq pillugu demokratiskiusumik oqaloqatigiinnermi pisussaaffimminnik pinngitsooratik aallussinissaat?**
- 6) **Siunissami innuttaasut akuunnerulernissaat anguniarlugu Naalakkersuisut, siunnersuisut aaliangersimasunut attuumassuteqanngitsut, suliffeqarfissuarlu qanoq isiorniarpat? Innuttaasut qanoq isiussappat?**

AATSITASSAQARNERMUT AVATANGIISEQARNERMULLU OQARTUSSAASOQARFIK PIGINNAASANIK AMIGAATEQARPOQ

DCE/GN-i ilisimasalittut naliliinermi maluginiagassanik ikinnerpaamik 14-inik innersuussipput. Taamaattumik Kuannersuarni suliniut avatangiisinik innarliingitsumik, avatangiisinillu illersuisumik ingerlanneqarsinnaassaaq aatsaat annertuumik iluarsiiisoqarpat makkunatigut; malittarisassiornikkut, nakkutillisoqarnikkut, ataavartumik nakkutiginnittoqarnikkut, pitsaasumillu oqaloqatigiinneqalerneratigut.

DCE/GN naliliivoq Kuannersuarni suliniutip pilersaarusiornissaanut piviusunngortinnissaanullu makkua iliuuseqarfigineqaqqaartariaqartut:

- 1) Aatsitassarsiorfimmi mingutsitsisussat annikillisarneqaqqaartariaqarput.

2) Avatangiisit sunnerneqarnerat mingutsitsinerillu aatsitassarsiorfiup eqqaani katersuuttut ataavartumik nakkutigineqartariaqarput.

3) Oqartussaasuniit nakkutilliisussanik naammattunik peqarnissaa qulakkeertariaqarpoq.

DCE/GN-ip tusarniaanermut akissuteqaataanni erserpoq, Aatsitassaqaarnermut Avatangiiseqaarnermullu oqartussaqaarfiit avatangiisinut tunngasunik teknikkimullu tunngasunik ilisimasalinnik amerlasuunik pisariaqartitsissasut, Kuannersuarni suliuniummi malittarisassanik malinninnissaannik nakkutilliinermik, ataavartumillu nakkutiginninnermik suliaqartussanik.

Namminersorlutik Oqartussat atorfinnik inuttassarsiornerminni atorfinnilu ataavartunik inuttaqartitsiniarnerminnik ajornartorsiuteqaarnerisa nalaanniitsinni, ilimagaarput Aatsitassarsiornermik oqartussaasut avatangiisinut tunngasunik suliaqaarnermi makkunatigut ajornartorsiuteqassasut: Piginnaasat naleqquttut qulakkeerniarnissaanni, piffissaq eqqorlugu malittarisassiorsinnaanissami, nakkutilliinissami ataavartumillu malinnaasoqartitsiniarnermi. Imaassinnaavorluunniimmi massakkut Aatsitassarsiornermik oqartussaqaarfimmi pissutsit taamaareersut, tamannaasinnaavorlu ASN-imik nalunaarusiap annertuumik amigateqaarneranut pissutaasoq.

Aatsitassarsiornermik oqartussaasut naammaginangitsumik ingerlaaseqalissappata aammalu Greenland Minerals A/S-ip avatangiisinik inatsisinik suussupaginnittumik periuseqarlutik ingerlaaseqaarnerata kingunerisinnaasaa ajornerpaaq tassaavoq avatangiisit aqunneqanngitsumik nakkutigisaanngitsumillu sunnerneqapilunnerat.

7) Oqartussaasut, ingerlatseqatigiiffiit inuiaqatigiillu aatsitassarsiornernut annertuunut inerisimasunngorlugit qanoq piorsarneqarsinnaappat?

Immikkut ilisimasallit oqaatsinillu arlariinnik kalaallisut, tuluttut danskisullu atuisinnaasut nassuiaasinnaasullu amigarmata, allakkat kalaallisut qallunaatullu nutserneqaarneri kukkuneqartiterput, taamaattumillu oqaatsini atorneqartuni paasisutissiineq assigiinngilaq. Ass. suliamik ilisimasaqartut oqaaseqaataanni immikk. 3.7-mi qallunaatuaani oqariartuut kalaallisuuani muminganik isumaqarpoq, kalaallisuuanimi imermik Sermilimmut aniatititsineq uloriananngitsutut nassuiarneqarmat.

TASEQ MINGUTSITAQ AVATANGIISINUT EQQAANIITTUNUT AJORLUINNARTUMIK SUNNIUTEQARSINNAAVOQ.

Pinngoqqaatinik radiu aktiviusunik makkuninnga Uran, thorium, radium, polloniumimillu Tatsimut kuuttoqartussaassaaq. Kemikaliami eqqakkani CRSF-ini, pinngoqqaatit radiu aktiviusut aatsitassaqaarfiup qaarsortaanniit kimittunerujussuussapput. Tamatumunnga peqqutaavoq suleriutsit aatsitassarsiornermi atorneqartut, pinngoqqaatit ulorianartut akuinik kimittunerulersitsisarmata. Pinngoqqaatit radiuaktiviusut taasat saniatigut aamma pinngoqqaatinik radiuaktiviuunngitsunik soorlu aqerloq, flour kemikalianillu Greenland Minerals A/S-ip aatsitassarsiornermi atugaannik peqassaq.

Saputit ajutoorneranni, erngup mingutsitaasimasup tatsimiit anorimit tingitaanerani inuit imeqarfiannut pisoortuunnginnissaa imaluunniit Tatsip naqqani membranip quppaqalersoornera peqquataalluni erngup kuulerneratigut, pinngoqqaatit radiuaktiviusut radiuaktiviunngitsullu avatangiisinut siammartuunnginnissaat pingaaruteqarpoq.

- 8) Aatsitassaqaqarnermik aqutsisoqarfiup Greenland Minerals A/S-illu qulakkeersinnaanerpaat pinngoqqaatit radiuaktiviusut radiuaktiviunngitsullu avatangiisinut siammaratik tatsimiiginnarsinnaanissaat?

SUMIIFFIMMUT TULLUARTUMIK INERIARTORTITSINISSAQ TAPERSORPARPUT

Aningaasarsiorfiit assigiinngiaartuunissaannut aammalu aatsitassarsiorortoqarsinnaaneranut akuersaarpugut. Kisianni Kuannersuarni suliniummut akuersaannginnitsinnut peqquataavoq paasissutissat pissutsillu piviusut nalorninartorpassuallit Kuannersuarni suliniutip nammineerluni ersersimmagit. Avatangiisit ajorluinnartumik mingutsinneqarsinnaanerit eqqarsaatigalugu, matumuuna kajumissaarutigerusupparput inuussutissarsiornermik ineriartortitsinissaq sumiiffimmuut tulluarsagaq allaanerusoq peqqinnarnerusorlu aalluteqqullugu, qangaaniilli kulturit inuussutissarsiuutillu atuutereersut aallaavigalugit eriagalugillu inerisaaneq nukittorsaanerlu aallullugit.

Taamaattumik maannangaaq Kuannersuarni suliniutip unitsinneqarnissaa oqariartuutigaarput, allanillu tulluartaunik peqqinartumillu inerisaasoqarnissaa innersuussutigalugu. Kalaallit Nunaanni avatangiisit pillugit, Kalaallit Nunaanni demokrati pillugu, Kalaallit Nunaata pisuussutaasa uumassusillit illersorneqarnissaat pillugu.

- 9) **Inuussutissarsiuutit inuillu ataasiakkaat ineriartornissaanut suliuniutit suut Kujataani piorsarsimassutsimut inuussutissarsiornermullu nukittorsaataasinnaappat?**

In. In.

Mikkili Skourup, Jane P. Lantz, Kistâra Motzfeldt Vahl, Kristian Lyng Petersen, Bent Olesen, Erika N. Baadh, Hans Kristian Olsen, Kristine Lyng-Pedersen